

Puigcerdà renova la devoció a la Verge de la Sagristia

Les guerres amb França van originar el vot de poble

Puigcerdà, des dels seus inicis, ha estat devot de Santa Maria, tal i com es pot comprovar en ser titular de l'antiga església parroquial i de l'actual parroquia. Ja al Llibre Verd (cartulari de privilegis) en la primera lletra s'hi troba una miniatura que la representa. Aquesta devoció es mostrà molt important al llarg de la vida vilatana, tal i com ho demostren el nombre i la importància dels llegats que va rebre, fins a arribar a ser, com diu Jaume Martí Sanjaume, una de les més venerades de Catalunya.

Igual que en altres indrets, al patró de la població se li feien moltes peticions personals, com podien demostrar la quantitat d'ex-vots, o bé generals de la població, com les rogatives fetes per diversos conceptes: perill de guerra, contagis i, en especial, la pluja. A Puigcerdà, per la seva situació històrica i, sense descartar-ne les altres, el primer motiu fou quelcom freqüent, per desgràcia. Així, se la invocà sovint per fets bèl·lics, un dels quals deixà clarament instituïda la celebració. Fou al segle XVII, en els setges de l'exèrcit francès, quan se la invocà tot demanant la seva in-

tercessió per tal que la vila en sortís airosa.

Així, el 20 de juliol de 1654 i davant la presència de l'enemic, el Consolat (Ajuntament) acordava treure la Verge de la seva capella i posar-la a l'altar major de l'església amb la pertinent il·luminació; se celebrà un solemne ofici i es va establir un dejuni, i tornar-la a la seva capella quan l'enemic marxés.

Fou, però, molt poc després, el 3 de maig de 1678, quan es configurà pròpiament la festa tal i com ens ha arribat als nostres dies, almenys en el seu aspecte religiós. En el setge posat pel duc de Noailles, que arribà el 27 d'abril de 1678 amb 12.000 soldats entre cavalleria i infanteria, a més de 8 peces d'artilleria, enfront d'un miler de soldats, els paisans i cinquanta cavalls, fou quan s'instituï el vot de celebrar tots els anys una festa a Maria Santíssima de la Sagristia, i una processó general per la vila a despeses de la Universitat. Malauradament, després d'un mes de aferrissada defensa i davant del fet que el virrei, comte de Monterrey, no es veié amb cor de socórrer la vila, aquesta hagué de capitular després d'aconseguir uns pactes molt honorosos que ací resumim: 1/. Que el dia 31 de maig, dimarts, a les 10 h, sortiria el governador amb tota la seva guarnició pel forat que s'havia fet al fortí de Sant Pau. 2/. Que els tesorers i altres oficials també havien de sortir. 3/. Que els soldats encarregats de la frontera restarien amb les mateixes condicions. 4/. Que es

proveiria de carruatges la guarnició per poder marxar cap a Ripoll i Vic sota la protecció del duc. 5/. Que l'encarregat de la munició general de l'exèrcit francès proveiria a la guarnició sortint, per quatre dies. 6/. Que podrien sortir deu persones disfressades. 7/. Que tots els presoners seran alliberats, i les coses capturades, restituïdes. 8/. Que es deixaria sortir totes les persones que ho volguessin, juntament amb les seves pertinences. 9/. Que totes les persones de la vila i de la Cerdanya que preferissin traslladar-se a d'altres indrets podrien vendre els seus béns i mobles durant tres mesos, després dels quals no es donaria permís. 10/. Que tots els oficials del rei catòlic (espanyol) que haguessin administrat justícia i que ho farien a partir d'aquell moment no serien requisats sobre la seva administració. 11/. Que tots els crims comesos fins aleshores serien perdonats. 12/. Que totes les persones originàries de la vila i de la plana que fossin a Catalunya podrien retornar a les seves cases en el termini de dos mesos, després dels quals els seria negat l'esmentat permís. 13/. El duc de Noailles es comprometia a suplicar al rei (francès) que els permetés conservar els privilegis. 14/. El governador de la plaça havia de remetre de bona fe el dia esmentat i a les 7 del matí al comissari de guerra d'aquella armada totes les municions, artilleria i altres de la plaça. 15/. Finalment, s'acordava que tots els ferits i malalts que no poguessin continuar a la



La imatge actual de la Mare de Déu de la Sagristia

ARXIU

guarnició serien tractats i cuidats a la plaça fins que es trobessin de marxar-ne, moment en què es garantia la seva seguretat fins a la primera plaça del rei catòlic.

Malgrat això, a l'exèrcit francès la gesta li costà uns 3.000 morts i 1.500 ferits, fet que l'obligà a retirar-se un cop darrera l'altre al llarg del mes.

El compliment del vot fou efectiu a partir del 4 de febrer de 1679, quan el Consolat prenia l'acord de complir-lo i després d'haver-se pactat la pau entre ambdues corones.

Pervivència fins a avui

Aquesta festivitat i celebració religiosa ha transcorregut fins als nostres dies amb poques variacions, tot i que s'han integrat a la festa d'altres elements i, potser, s'ha perdut en bona part aquella fe en la patrona vilatana, així com el record d'aquelles gestes en les quals una població amb un

Consolat ferm i decidit al capdavant demostrà la seva voluntat d'avançar i mantenir la seva personalitat. Hom pot destacar que a la festa hi han participat al llarg del temps la colònia estiuenca, orquestres i cors, el gegant al capdavant de la processó o les atxes que l'acompanyaven.

Ara bé, el fet que ha colpit més la població en general i que atrau un nombre de públic considerable és, sens dubte, el castell de focs d'artifici. Aquest té un inici curiós que val la pena explicar, perquè el temps ens ho faria oblidar. Fou a partir de 1956, coincidint amb la revitalització de la vila als anys 50 —manifestada en l'obertura de molts establiments, promoció de la Festa de l'Estany, aparició del Club Gel, inauguració del nou ajuntament, increment de la població, etc.— quan la festa patronal de la vila començà a integrar els focs. El fet, segons testimoni d'un dels participants d'aleshores, fou que els focs es van fer casualment i que donat l'èxit dels mateixos, van quedar establerts. El cas fou en la Festa de l'Estany; la pluja fou la protagonista i privà el desenvolupament dels focs, de manera que restà una quantitat important de coets i petards per cremar. Algú va tenir la idea de fer-ho el 8 de setembre sense saber que la gran acceptació dels mateixos exigiria continuar-los any rera any. **SEBASTIÀ BOSOM I ISERN**

ArxIU Històric Comarcal

TOT
L'ANY

FERRETERIA

Plaça dels Herois,
Tel. 88 22 27
PUIGCERDÀ



Oferim els nostres serveis a la Cerdanya

CENTRES FLOR
RAM NUVIA
CORONES

RONA FESTA!!!

Floriplant

CERDANYA

M. SERRA

Plaça Santa Maria, s/n
88 24 18
PUIGCERDÀ